

Utlåtande 2013:7 RIV (322- 258/2012)

Införande av legitimation för all personal med eget ansvar för barn på skolorna, även fritidspedagogerna

Motion (2012:5) av Jan Valeskog (S)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motion (2012:5) av Jan Valeskog (S) om ”Införande av legitimation för all personal med eget ansvar för barn på skolorna, även fritidspedagogerna” anses besvarad med vad som anförs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Lotta Edholm anför följande.

Ärendet

Jan Valeskog (S) föreslår i motion (2012:5) att staden beslutar att hos regeringen kräva att all personal som har ett eget ansvar för barn på skolorna, även fritidspedagogerna, ges möjlighet att få en ändamålsenlig behörighet och legitimation.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret lyfter fram de utvecklingsinsatser staden gör för fritidshemmen samt understryker att staden följer gällande lagstiftning.

Utbildningsnämnden lyfter fram det förtydligade pedagogiska uppdraget fritidshemmen har fått i den nya skollagen samt att förvaltningen följer gällande lagstiftning.

Mina synpunkter

Nio av tio elever i årskurs F-3 går i dag i något av Stockholms fritidshem. Verksamheten fyller en stor roll för barnen både när det gäller möjligheten till stöd i skolarbetet och för att få tillgång till andra meningsfulla och utvecklande aktiviteter efter skoldagens slut.

En ny plan har tagits fram för att utveckla fritidshemmen i Stockholms stad. Utgångspunkten är att fritidshemmet i den nya skollagen fått ett ännu tydligare uppdrag, där utbildningen på fritidshemmet ska komplettera utbildningen i grundskolan. Planen tar bland annat upp att elevernas individuella utvecklingsplaner (IUP) ska utarbetas i samråd mellan skola och fritidshem, att skolans systematiska kvalitetsarbete ska omfatta fritidshemmen och att goda exempel på användandet av it och läxläsning ska spridas.

Enligt skollagen (2010:800) med tillhörande förordning om behörighet för lärare (SFS 2011:326) är fritidspedagoger, modersmållärare och yrkeslärare undantagna från kravet på legitimation. Dock gäller behörighetskrav, enligt samma förordning, för såväl fritidspedagoger som modersmållärare och yrkeslärare. Stockholms stad följer gällande lagstiftning.

Fritidshem är inte en egen skolform, även om det fyller en viktig funktion. Det är givetvis viktigt att eleverna leds av kompetent personal även i fritidshemmet, men de barn som går i fritidshemmet går också i skolan och kommer därför att vara garanterade undervisning av legitimerade lärare även om legitimationskravet inte gäller för fritidspedagogerna. Lärarnas arbetsuppgifter inkluderar bl.a. myndighetsutövning, att skriva åtgärdsplaner och att sätta betyg, vilket innebär utökade krav i förhållande till andra yrkesgrupper i skolan.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2011:5) av Jan Valeskog (S) om ”Införande av legitimation för all personal med eget ansvar för barn på skolorna, även fritidspedagogerna”

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Karin Wanngård, Roger Mogert och Tomas Rudin (alla S) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

- Att tillstyrka motionen
- Att därutöver anföra följande:

Det är viktigt att på många olika sätt stärka alla yrkesgrupper som finns inom skolan. Legitimation är ett sätt som stärker personalen i sin yrkesroll och som dessutom visar på en god utbildning. Det skall självklart också gälla den personal som tar hand om barnen även efter den formella undervisningstiden. Även fritidshemmen är fyllda med omfattande aktiviteter och sådant som också är av stor pedagogisk betydelse för barnen. Att indirekt nedvärdera denna yrkesgrupp tjänar ingen på.

Fritidshemmens och fritidspedagogernas arbete är av stor vikt för elevernas trygghet och kunskapsutveckling. Det förefaller rimligt att anta att det skulle stärka denna grups arbete, deras status och deras arbetsvillkor om de gav möjlighet att ansöka om legitimation. Majoriteten menar att det är viktigt att skilja olika verksamheter och de som ägnas sig åt myndighetsutövning ska vara legitimerade. Men de missar man poängen med legitimationen. Legitimation är en kvalitetsstämpel och handlar om förtroendet för yrkesansvar – det är inte ett tecken på myndighetsutövning.

Reservation anfördes av borgarrådet Daniel Helldén (MP) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

1. Att bifalla motionen
2. Att därutöver anföra

Vi är positiva till en legitimation även för fritidspedagoger, det är viktigt att det blir en nationellt utformad och erkänd legitimation som stärker yrkesgruppen. Skolbarnomsorg, fritidshem och fritidsklubb, är för de flesta barn ett viktigt inslag före skolans början och efter skoldagens slut. Skolbarnomsorgen måste ges goda förutsättningar att bedriva sin verksamhet när det gäller såväl personal, lokaler, övriga resurser som samarbete med skolan i övrigt. Miljön i fritidsverksamheten ska vara trygg och stimulerande för alla de barn som tillbringar en stor del av sin dag där, det är viktigt verksamheten har en god kvalitet. Fritidshemmet är en viktig del av skolan som skapar mångsidighet, helhet och kontinuitet i barns utveckling och lärande. Tyvärr har situationen för fritidshemmen försämrats de senaste decennierna. Vi vill därför se en satsning på skolbarnomsorgen där givetvis personalen i verksamheterna ska inkluderas. Personalen behöver rimliga villkor för att kunna planera, genomföra och följa upp sin verksamhet. Samtidigt måste de karriär- och kompetenssatsningar som erbjuds lärare i övriga delar av skolan också öppnas upp för anställda på fritidshemmen. Varje elev på ett fritidshem har rätt att möta utbildad personal, varannan anställd på stadens fritidshem bör vara behörig fritidspedagog. Vidareutbildning för barnskötare och elevassi-

stenter till fritidspedagoger måste ske genom att staden erbjuder rimliga villkor. I dag är det alldeles för få som fått möjlighet till vidareutbildning.

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2012:5) av Jan Valeskog (S) om ”Införande av legitimation för all personal med eget ansvar för barn på skolorna, även fritidspedagogerna” anses besvarad med vad som anförs i utlåtandet.

Stockholm den 16 januari 2013

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Lotta Edholm

Ulrika Gunnarsson

Reservation anfördes av Karin Wanngård och Maria Östberg Svanelind (båda S) med hänvisning till reservationen av (S) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av Åsa Jernberg och Stefan Nilsson (båda MP) med hänvisning till reservationen av (MP) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av Ann-Margarethe Livh och Karin Rågsjö (båda V) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

1. Motion (2012:5) av Jan Valeskog (S) om ”Införande av legitimation för all personal med eget ansvar för barn på skolorna, även fritidspedagogerna” bifalles.
2. Därutöver vill vi framföra följande

Vi håller med om att fler personalgrupper i skolorna ska kunna legitimeras. I den nya skollagen betonas att fritidshemmen förutom att erbjuda meningsfull fritid också aktivt ska stimulera elevers lärande. Fritidspedagogerna och betydelsen av fritidshemsverksamheten är något som Vänsterpartiet aktualiserat i budgetförslag såväl i Stockholms stad som i riksdagen.

I Stockholms stad behöver vi satsa på mindre barngrupper och fler fritidspedagoger både på fritidshem och fritidsklubbar (mellanstadieverksamhet). Det behövs både mer och bättre utbildad personal. Vi vill också göra fritidsklubbarna gratis för eleverna.

Idag går många barn inte på fritidsklubb, vilket främst drabbar de som har föräldrar med kort utbildning.

Legitimationsreformen är tyvärr illa skött av regeringen, och ingen vet när den kommer att vara fullt genomförd ens för den ursprungliga målgruppen. Det ska dock inte hindra att vi redan nu uttalar att även fritidspedagogerna ska omfattas och en planering för detta inledas.

ÄRENDET

Jan Valeskog (S) föreslår i en motion införande av legitimation för all personal med eget ansvar för barn på skolorna, även fritidspedagogerna.

Motionären anser att det är viktigt att all personal som arbetar direkt med barn och har ett eget ansvar för dem också är legitimerade. Vidare lyfter motionären fram att det faktum att fritidspedagoger är undantagna från de nya kraven på lärarlegitimation riskerar att försvåra arbetet på många skolor för yrkesgruppen och få olyckliga konsekvenser för bland annat löneutveckling och arbetsförhållanden.

Med anledning av detta föreslår motionären att staden beslutar att hos regeringen kräva att all personal som har ett eget ansvar för barn på skolorna, även fritidspedagogerna, ges möjlighet att få en ändamålsenlig behörighet och legitimation.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och utbildningsförvaltningen.

Stadsledningskontorets

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 1 juni 2012 har i huvudsak följande lydelse.

I den nya skollagen (2010:800) med tillhörande förordning om behörighet för lärare (SFS 2011:326) infördes krav på att endast legitimerade lärare har rätt att undervisa i skolan samt få tillsvidareanställning. Kravet som skulle börja tillämpas vid halvårsskiftet 2012 förväntas nu flyttas fram till att börja gälla från 1 december 2013. Enligt lag och förordning är fritidspedagoger, modersmålslärare och yrkeslärare undantagna från kravet på legitimation. Lagen slår fast att utöver behöriga lärare eller förskollärare får det i undervisningen i fritidshemmet finnas annan personal med sådan utbildning eller erfarenhet att elevernas eller barnens utveckling och lärande främjas. Stadsledningskontoret vill understryka att staden följer gällande lagstiftning.

Lärarlegitimation är bara en av nyheterna i den nya skollagen. I lagen har fritidshemmet fått ett ännu tydligare uppdrag där utbildningen ska komplettera utbildningen i grundskolan och fritidshemmet ska bland annat stimulera elevernas utveckling och lärande. Stadsledningskontoret anser att denna förändring är positiv för såväl elever som personal och att stadens fokus bör ligga på utvecklingen av detta utökade pedagogiska uppdrag.

Kommunfullmäktige beslutade i budget för 2012 om aktiviteter till utbildnings-

nämnden i syfte att främja utvecklingen av det pedagogiska uppdraget. Utbildningsnämnden tar under våren fram en handlingsplan för att öka andelen pedagogiskt utbildad personal och utifrån behov ska olika utvecklingsinsatser för att utveckla medarbetarnas kompetens genomföras. Nämnden arbetar dessutom med att ta fram en utvecklingsplan för fritidshemmet med inriktning på mer pedagogiskt innehåll.

Stadsledningskontoret föreslår att motionen anses besvarad med vad som sagts i detta tjänsteutlåtande.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 19 april 2012 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Jan Valeskog m.fl. (S), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Måns Almqvist (V), *bilaga 1*.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 2 mars 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Enligt skollagen (2010:800) med tillhörande förordning om behörighet för lärare (SFS 2011:326) är fritidspedagoger, modersmållärare och yrkeslärare undantagna från kravet på legitimation. Dock gäller behörighetskrav, enligt samma förordning, för såväl fritidspedagoger som modersmållärare och yrkeslärare. Förvaltningen följer gällande lagstiftning. I vad mån legitimationskravet i framtiden kommer att utökas och omfatta även dessa yrkeskategorier är idag okänt.

I promemoria U2012/1524/S från utbildningsdepartementet föreslås att vissa bestämmelser i skollagen 2010:800) i fråga om legitimation för lärare och förskollärare, som skulle börja tillämpas den 1 juli 2012, istället ska tillämpas från den dag som regeringen bestämmer.

Fritidshemmen har i den nya skollagen fått ett tydligare uppdrag, där utbildningen inom fritidshemmen ska komplettera utbildningen i grundskolan. Enligt skollagen ska fritidshemmen stimulera elevernas utveckling och lärande och erbjuda dem en meningsfull fritid. Utbildningen ska utgå från en helhetssyn på eleven och elevens behov. Den yrkeskategori som är behörig att arbeta inom fritidshemmen är fritidspedagoger. Därutöver får det finnas annan personal med sådan utbildning eller erfarenhet att elevernas utveckling och lärande främjas.

För att leva upp till skollagens tydligare uppdrag för fritidshemmen är ett mål i budget för 2012 att höja andelen pedagogiskt utbildad personal. En handlingsplan är under framtagande som stöd för rektorerna i detta arbete och utifrån behov ska olika utbildningsinsatser för att utveckla medarbetarnas kompetens genomföras.

Under året kommer arbetet med kvalitetsutveckling av fritidshemmen att bedrivas. Arbetet kommer att utgå från fritidshemmets pedagogiska uppdrag och formuleras i en utvecklingsplan.

Inom skolan finns många olika lärar- och yrkeskategorier. Oavsett vilken lärar- eller yrkeskategori personalen inom skolan tillhör är det samma styrdokument som gäller. Detta ställer stora krav på samarbete, utifrån läroplanens mål, personalgrupperna emellan så att samtliga elever i stadens kommunala skolor ges förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt.

Varje lärar- och yrkeskategori inom skolan har sin specifika yrkeskompetens med vilken de bidrar till att skapa den bästa skolan för varje elev. Dessa specifika yrkeskompetenser kompletterar varandra och kan inte ersätta varandra, de utgör förutsättningarna för att nå en högre måluppfyllelse.

Lärarlegitimation är i sig inget lönekriterium. Inom utbildningsförvaltningen finns partsgemensamt framtagna lönekriterier gällande för samtliga lärarkategorier. Varje skola ska implementera dessa och komma överens om innebörden av lönekriterierna på just deras skola. Detta gäller även för fritidspedagogerna.

De ovan nämnda insatserna har var och ett för sig och tillsammans till syfte att förbättra arbetsförhållandena inom fritidshemmen.

RESERVATIONER M.M.

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av Jan Valeskog m fl (S) enligt följande.

Att delvis tillstyrka förvaltningens förslag till beslut

Att föreslå kommunfullmäktige att bifalla motionen

Att därutöver anförda

Fritidspedagogernas arbete är av utomordentligt stor vikt för såväl elevernas trygghet som deras kunskapsutveckling. Vi är övertygade om att det skulle stärka fritidspedagogernas status och arbetsvillkor om samtliga fritidspedagoger ges möjlighet att ansöka om legitimation. Frågan analyserades alltför översiktligt i den proposition som låg till grund för riksdagens senaste beslut och Stockholm bör gå före genom att verka för en förändring.

Reservation anfördes av Måns Almqvist (V) enligt följande.

att i huvudsak tillstyrka förvaltningens förslag

att därutöver anförda:

Vi stödjer den grundläggande idén om lärarlegitimationer. Dock finns skäl att rikta allvarlig kritik mot det sätt som regeringen och Skolverket hittills handlagt reformen. Efter drygt ett halvt års arbete har Skolverket bara hunnit utfärda ett par procent av alla legitimationer det var tänkt. Regeringens första reaktion på detta, att i praktiken föreslå att hela reformen skjuts upp på obestämd framtid, gjorde det ännu svårare att känna förtroende för handläggningen. En sådan inställning är inte minst olämplig eftersom så mycket annat är knutet till legitimationsreformen, som betygssättning och introduktionsår.

Vi tycker förslaget om att fler personalgrupper skulle kunna legitimeras är intressant och något som i framtiden noga bör övervägas. Fritidspedagogerna och betydelsen av deras verksamhet är något Vänsterpartiet aktualiserat i 2011 års budgetförslag såväl i Stockholms stad som i riksdagen. Mot bakgrund av att legitimationsreformen hittills är ytterst illa skött av regeringen vill vi dock inte nu göra nya, komplicerande, tillägg. För att få till snabbast möjliga lösning bör vi istället behålla den ursprungliga reformen i fokus och utkräva ansvar av de två parter som är ansvariga för dess planering och genomförande, nämligen regeringen och Skolverket.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2012:5

2012:5

Motion av Jan Valeskog (S) om införande av legitimation för all personal med eget ansvar för barn på skolorna, även fritidspedagogerna

Dnr 322-258/2012

En stor grupp av personal på skolorna kommer inte omfattas av de nya reglerna om legitimation, nämligen Fritidspedagogerna. Endast de som har behörighet att undervisa i något av grundskolans ämnen kommer få denna behörighet, likaså de som undervisas i den nya lärarutbildningen från 2011.

Det innebär att en mycket stor yrkesgrupp som har en omfattande högskoleutbildning kommer att jobba ett stort antal år utan behörighet på landets och Stockholms skolor. Som enda grupp med pedagogisk utbildning och med omfattande arbetsuppgifter, både under och efter skoltiden, blir man med detta agerande i praktiken utpekade som en andra klassens personal på skolorna. Detta trots att man nästan har lika lång utbildning som många lärare och likartad utbildning och lika lång utbildningstid som förskollärare, som å sin sida får en lärarlegitimation.

Denna diskriminering riskerar försvåra arbetet på många skolor för fritidspedagogerna och få olyckliga konsekvenser för löneutveckling, arbetsförhållanden, m.m.

Staden bör därför agera gentemot regering och riksdag så att Fritidspedagogernas status och yrkesutövning kvalitetssäkras. Det är både rimligt och viktigt att all personal som arbetar direkt med barnen i stadens skolor och har ett eget ansvar för barnen, också är legitimerade. Självklart skall grunden för en sådan legitimation vara en högskoleutbildning.

Mot denna bakgrund föreslår jag att

Staden beslutar att hos regeringen kräva att all personal som har ett eget ansvar för barn på skolorna, även Fritidspedagogerna, ges möjlighet att få en ändamålsenlig behörighet och legitimation.

Stockholm den 20 februari 2012

Jan Valeskog